

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 4

Indhold

- **MARK**
- Aktuelt i marken
- Tidlig ukrudtsbekæmpelse i vintersæd
- Nedvisning inden såning af vårsæd
- **PRÆCISION**
- Gradueret udsæd

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Vintersæd og mangan

Vintersæden nyder godt af solen og det lune vejr, selvom der er let frost på udsatte steder. Det formodes, at der er relativ høj risiko for manganmangel, da der ikke kommer nedbør af betydning de kommende dage.

Vi anbefaler derfor at behandle med mangan, så snart der kan køres i marken uden at lave dybe spor. Anvend små mængder og så gerne igen senere. Anvend f.eks. 0,5 l Nitraman/1,5 kg mangansulfat/ha.

Pas på nattefrost ved udbringning af mangan. Let nattefrost i morgentimerne giver normalt ikke skader. Det er særligt ved temperaturer under -2 °C og i flere timer, der kan ske skadelige svidninger. Det er altid en vurdering, der skal tages af sprøjteføreren. Det er vigtigt at der i et par dage før og efter, ikke er mere frost end ovenfor omtalt.

Vinterraps og Kerb

Vi omtalte i sidste uge vinterraps lige efter tøbrud og allerede nu her en uge efter ser vi at en del af bladene retter sig og får en god farve. Effekten af Kerb viser sig mere tydeligt nu, hvor væksten for alvor går i gang. Se billede 2.

Billede 2 Vinterraps sprøjtet med Kerb mod bl.a. græsser. (Foto: Michael D. Fleng, SAGRO)

Vækstbloggen – Følg med i marken – mens det sker!

Nyt! SAGRO inviterer til at følge med på vækstblokken

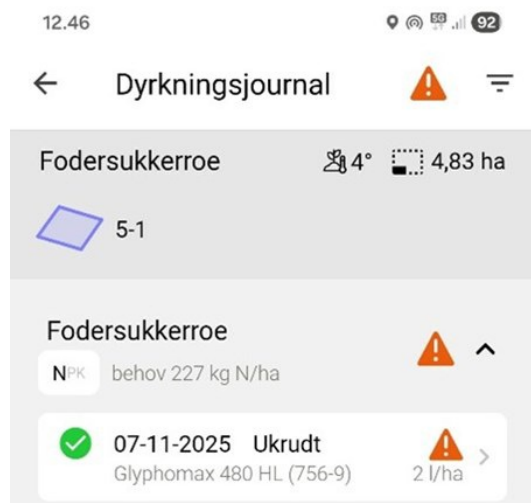
I løbet af året deler vi korte, aktuelle videoer direkte fra marken – med fokus på, hvad der rører sig lige nu, og hvad du skal holde ekstra øje med i den kommende periode.

- Ingen lange forklaringer.
- Ingen filter.
- Bare faglighed, overblik og praksis – her og nu.
- Følg med – og vær et skridt foran hele sæsonen.

Advarselstrekanter i FarmTracking

Der er desværre mange der oplever advarselstrekanter i FarmTracking når de har tastet en sprøjteopgave ind. Det vil ofte være et problem som du skal forholde dig til og er tænkt som en hjælp til at undgå at gøre noget forkert, hvis du planlægger en behandling inden du rent faktisk udfører den.

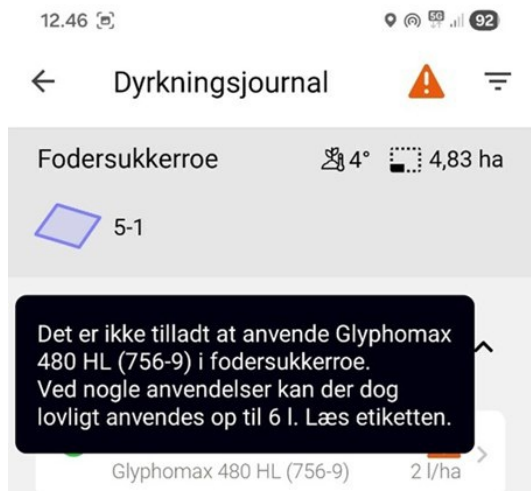
Indimellem er det dog ikke muligt at undgå, at der kommer en advarselstrekant. I disse tilfælde er det oftest fordi behandlingen ligger efter høst, men før etablering af næste års afgrøde. Det er typisk glyphosat som optræder med advarsel som vist i figur 1.

Figur 1 En behandling med Glyphomax 480 HL udført i november giver en advarsel.

For at få oplysninger om hvad der bliver advaret imod, så skal du trykke på trekanten ud for afgrødenavn for at få vist den fulde tekst. Se figur 2

Det er desværre sådan at advarslen forbliver aktiveret, selvom du kan konstatere på etiketten, at du har overholdt kravene. Det er kun i de tilfælde, hvor du kan ændre din indtastning til det korrekte, at du kan få trekanten væk. Husk at der går nogle sekunder inden siden opdatere og skift gerne side for at være sikker på opdatering.

Figur 2 Efter tryk på trekanten vises teksten som beskriver problemet.

Vækststadier

Det er meget vigtigt at anføre det korrekte vækststadium i sprøjtejournalen. Det gælder især svampemidler og midler med forskellige doseringer i forhold til vækststadium.

Du finder dem i din markbog under faneblad 5. Du kan også finde dem her.

Hjemmeavlet udsæd

Det er tilladt at anvende egen udsæd af korn. Udsæden skal være dyrket på egen bedrift, og der må ikke handles eller byttes med naboen eller andre landmænd. Desuden skal der naturligvis betales forædlerafgift til Danske Sortsejere www.sortsejere.dk. Det koster 70-75 kr. pr. ha, afhængigt af sorten.

Egen udsæd bør altid laves af indkøbt certificeret udsæd. Der er risiko for at få udsæds bårne sygdomme opformeret som f.eks. nøgen bygbrand. Se billede 3

Billede 3 Nøgen bygbrand i vårbyg 9. juni 2025. (Foto: Henrik Otto Clement, SAGRO)

Tidlig ukrudtsbekæmpelse i vintersæd

Af planterådgiver Birgit Vestergård

Væksten er så småt i gang i vintersæd og ukrudt efter frosten i sidste uge. Det milde efterår har givet ukrudtet gode betingelser. Man bør derfor tjekke markerne for især græsukrudt.

En tidlig behandling de nærmeste dage med risiko for svidning af kornet på grund af nattefrost er aktuell hvor:

- Der ikke er behandlet med græsmidler i efteråret- og man gerne vil bruge DFF/Legacy/Sempra mod en kraftig bestand af enårigt rapgræs, da disse midler skal bruges inden kornet begynder strækningsvæksten.
- Der er *små* italiensk rajgræs-planter (med højst 1-2 blade). Italiensk rajgræs er ofte ALS/SU-resistente, men disse helt små planter er ofte modtagelige for netop Atlantis OD, et rent SU-middel(!). Alternativt er Topik EC+ olie en mulighed, der ofte virker- dog også bedst på små græsser.

Vælger man at behandle ved risiko for (let) nattefrost, bør tilsætning af mangan og flydende gødning udelades pga. svidningsrisiko.

Øvrige behandlinger mod overvintrende græsukrudt og evt. resistente fuglegræs kan bedre afvente lidt lunere nætter for minimering af afgrødeskader.

Nyt vedr. "græs-mini-midlerne":

Tre meget anvendte græsmidler, Atlantis OD, Cossack OD og Hussar Plus OD har til denne sæson fået nye etiketter med lidt ændrede anvendelser. Desværre sker ændringerne kun ved påtryk af nye etiketter. Der ændres ikke på registreringsnumrene, så den eneste mulighed for at opdage ændringerne er at se på etikken på dunken! Tip: tag gerne et foto som dokumentation, hvis nogen måtte stille spørgsmål.

Tabel 1 Ændringer i anvendelse for græs-mini-midler i vintersæd.

Middel		Atlantis OD	Cossack OD	Hussar Plus OD	
Afgrøde	Stadium	Efter 7/3 2025	Efter 6/11 2025	Stadium	Efter 13/5 2025
		Max dosis l/ha			Max dosis l/ha
Hvede, rug og tritcale	23-29 (forår)	0,41 (før 7/3 25: 0,9 i hvede og tritcale, 0,45 i rug)	0,55 (før 6/11 25: 0,93 i hvede og tritcale, 0,6 i rug)	20-30	0,14 (som før 13/5 25)
Hvede og tritcale	30-32	0,59 (før 7/3 25: 0,9)	0,79 (før 6/11 25: 0,93)	30-32	0,14 (som før 13/5 25)
Rug	30	Ikke tilladt (før 7/3 25: 0,45 og senest st 30)	0,55 (før 6/11 25: 0,6 i rug)	30-32	0,14 (som før 13/5 25)
Byg				20-32	0,05 (som før 13/5 25)

Billede 4 Overvintret italiensk rajgræs i hvede, der i øvrigt er ren efter 1,5 Boxer + 0,4 Mateno Duo i efteråret. Græsset her er testet ALS/SU-resistent, men formentlig endnu modtagelige for Atlantis OD som løsning 6 i tabel 2. Løsning 5 med Topik EC vil med stor sikkerhed virke her. (Birgit Vestergård, SAGRO)

Billede 5 Overvintret italiensk rajgræs i hvede. Denne bestand formodes resistent og er derfor svært at bekæmpe kemisk på nuværende tidspunkt. Topik EC (løsning 5 i tabel 2) vil have effekt på de mindste af planterne (Foto: Michael Fleng, SAGRO)

I følge hjemmesiden **Cossack-vejret**

-ser det ud til at blive vejr til Cossack i det meste af Jylland op mod weekenden, d. 7.-8. marts, med undtagelse af lørdag, da det kan regne.

Tilsvarende findes et link for **Hussar-vejret**.

Vejret ser til gengæld ud til at være for koldt for Hussar i den kommende uges tid. I vinterbyg, hvor der skal iblandes DFF/Legacy, skal behandling ske før kornet strækker sig. Her kan man være nødsaget til at behandle før det er optimalt mht. vejret.

Status mht. resistens i græsser

Også i 2025 har vi indsendt italiensk rajgræs til resistenstest. Mønstret er som tidligere: Af de testede "minimidler" virker Atlantis, Broadway og Hussar som regel dårligt. Mais Ter og Topik virker på nogle af prøverne, mens Focus Ultra og Agil virker på de fleste. Et skifte til bredbladede afgrøder eller Duo-majs-sorter, der tåler Focus U., er værd at overveje i befængte marker.

ALS/SU – resistens i enårigt rapgræs er også stigende. En tendens der givet vil fortsætte, når DFF/Legacy ikke længere må bruges. Boxer/Roxy er gode resistensbrydere i enårigt rapgræs.

Væselhale kan ikke bekæmpes, kun hæmmes i korn

Veletablerede, ubehandlede bestande med væselhale kan kun bekæmpes effektivt kemisk med glyphosat. I et landsforsøg i vinterhvede i 2021 virkede blandingen 165 g Broadway + 0,45 Atlantis + 0,5 PG 26 + 10 kg N i flydende gødning kun med 75 %, på trods af, at der allerede var behandlet med Legacy + Boxer+ Mateno Duo i efteråret. En utilstrækkelig forårsblanding til omkring 500 kr./ha, der typisk er hård ved kornet, giver anledning til at overveje andre muligheder, f.eks. høst til helsæd/grønkorn eller, hvis der kun er tale om mindre pletter: lugning eller afpudsning. Vælger man den kemiske løsning og tilsætter kvælstofgødning for at øge effekten, bør man undgå frost i de følgende

nætter, da risikoen for svidning af kornet øges tilsvarende.

Tabel 2: Løsningsforslag til tidlig forårsbehandling mod græsser i hvede, rug og tritcale.

Der behandles så snart, marken er farbar og uden udsigt til svidende nattefrost. Mangan kan medtages i blandingerne, men udelades ved udsigt til (let) nattefrost. Mod bredbladet ukrudt følges op senere.

Hoved-problem	Afgrøder	Resistens-klasser	Løsningsforslag, dosis/ha	Pris-niveau Kr./ha	Bemærkninger
Enårigt rapgræs (vindaks)	Hvede, rug, tritcale	B (2) + F1(12)	1: St 28: 0,07 -0,1 l DFF/Legacy 500 + 0,3-0,5 l Cossack OD/ Atlantis OD + 0,15 l sprede-klæbemiddel	145-255	Løsning 1 foretrækkes. Men: DFF /Legacy må senest anvendes i stadie 28. (før strækning) og IKKE, hvis det er brugt i efteråret.
		B (2) Høj resistens-risiko.	2: St 30: 0,5-0,6 l Cossack OD* /Atlantis OD* + 0,5 l olie**	200-265	Obs max. doseringer for Cossack/Atlantis (se tabel 1) Minimiddelrestriktion for begge midler.
Rajgræs (ikke resistente) Løsning 3 og 6: også effekt mod hejre. Løsning 5: også effekt mod alm. rapgræs og agerrævehale	Hvede, rug, tritcale	B (2) Høj resistens-Risiko	3: St 30 165 g Broadway* + 0,5 l PG 26	250	Før kornets strækning må max. bruges 130 g Broadway, hvilket oftest er utilstrækkelig.
		B (2) Høj resistens-Risiko	4: St 30 0,6-0,9 l Cossack OD* + 0,5 l Olie**	235-340	Obs max. doseringer for Cossack/Atlantis (se tabel 1). Minimiddelrestriktion for begge midler.
		A (1)	5: St 30 0,4 l Topik EC + 0,5 l Olie	310	NB Topiks Resistens-mekanisme er forskellig fra de øvrige græsmidler i tabellen.
Resistente, små rajgræs med max. 2 blade. (samt enårigt rapgræs)	Hvede, rug, tritcale	B (2) Høj resistens-risiko	6: St 29 0,75 l Atlantis OD + 0,5 l Olie**	325	Hvor der må bruges mindre Atlantis (se tabel 1), tilsættes ca 75 g Broadway + 0,5 l PG 26. Obs nye max. doseringer for Atlantis (se tabel 1) og: Minimiddelrestriktion
Væselhale (regn ikke med effektiv bekæmpelse)	Hvede, rug, tritcale	B (2) (høj resistens-risiko)	7: St 30 165 g Broadway + 0,45 l Atlantis OD + 0,5 l PG 26 **	430	Obs fodnote om tilsætning af flydende gødning. Især rug skades nemt

* Effekt på ikke resistente bestande.

**Ved iblanding af mangan eller andet bruges 0,15 l/ha sprede-klæbemiddel i stedet for olie til Cossack /Atlantis. Ved massive bestande af rajgræs eller væselhale, kan effekten øges ved tilsætning af 10 Kg N i flydende gødning- i stedet for olie (PG 26 bibeholdes til Broadway). NB flydende gødning anbefales ikke i rug/tritcale på grund af svidningsrisiko.

Tabel 3: Løsningsforslag til tidlig forårsbehandling mod græsser i vinterbyg.

Der behandles så snart, marken er farbar. Mangan kan medtages i blandingerne, men udelades ved udsigt til (let) nattefrost.

Hoved problem	Resistens -klasser	Løsningsforslag, dosis/ha	Pris-niveau Kr./ha	Bemærkninger
Vindaks, rajgræs*, enårigt rapgræs (ikke-resistente)	B (2) + F1(12)	1: st 28 0,025 l Hussar OD/ 0,05 l Hussar Plus OD + 0,05-0,07 l DFF/Legacy + 0,15 l sprede-klæbemiddel	105-115	OBS: DFF /Legacy må senest anvendes i stadie 28. (før strækning) og IKKE, hvis det er brugt i efteråret. Minimiddelrestriktion
Vindaks Agerrævehale, flyvehavre	A (1)	2: st 30 0,8 l Primera Super/Foxtrot + 0,15 l sprede-klæbemiddel	170	Senest i st. 30 (begyndende strækning). Kun græseffekt.

*God effekt på små (og ikke-resistente) rajgræsser

Nedvisning inden såning af vårsæd

Af planterådgiver Birgit Vestergård

Nedvisning før etablering er "et must", hvis vårsæden skal etableres pløjefrit. Hvis der er tale om nedvisning af et tæt græstæppe, bør det ske snarest, så omsætningen generer det nysåede korn mindst muligt. Hvis der er mere moderat mængde ukrudt, er det bedst at behandle få dage før såning, så genfremspiring undgås.

Hvis du pløjer, kan du med fordel nøjes med at nedvisne på forager, hjørner og kiler, hvor der ikke kan laves en tilstrækkelig nedpløjning. På den måde brydes den grønne bro af overvintrende græsser, der vil kunne sætte frø i løbet af denne sæson.

Måltrettet behandling mod kvik kræver at de fleste af kvikplanterne har 3-4 blade, hvilket typisk først sker i april. Behandling før dette tidspunkt resulterer i dårlig langtids effekt, da midlet ikke kommer ned i rødderne – selvom virkningen *på overfladen* er god.

Nedvisning af marker med olieræddike er allerede sket af frosten. Brug kun glyphosat her, hvis der er problematisk ukrudt i bunden

Timing

Timing af nedvisningen er vigtig for at få ordentlig effekt. Der skal være vækst i planterne, før de kan optage glyphosat. Dvs. der skal være hvide rødder og kun let nattefrost i dagene før og efter.

Enårigt rapgræs og italiensk rajgræs starter tidligt, mens væselhale og mange af de bredbladede arter kommer senere.

Optimale forhold til nedvisning er dage med høj lysindstråling og temperaturer på 6-7 °C. Her er optagelsen mest effektiv.

Sprøjteteknik

Vælg en sprøjteteknik, der giver en god dækning. Det kan enten være med en lavdriftsdyse med relativ lav vandmængde eller en kompaktluftinjektionsdyse med en relativ stor vandmængde.

Alt andet lige virker glyphosat bedst ved små vandmængder, fordi vand indeholder ioner, typisk kalk eller okker, der kan binde/neutralisere midlet. Jo mere vand, der bruges, jo vigtigere er tilsætning af ammoniumsulfat derfor for at modvirke effekten af disse ioner. Den positive effekt af ammoniumsulfat er påvist i forsøg med mange forskellige glyphosat-typer, også dem der angives som "færdigformulerede". Syre-tilsætning har ikke denne effekt. Spredet-klæbemiddel er desuden en god ide, især ved de laveste doser og fugtige planter. Der bruges 1 l Ammoniumsulfat pr. 100 l vand og dette kommes i sprøjten FØR glyphosat.

Dosis af glyphosat

En dosis i intervallet 400-750 g/ha glyphosat er typisk tilstrækkelig til nedvisning før såning, afhængig af størrelsen på ukrudtet, der skal bekæmpes.

Nedvisning af væselhale og mange bredbladede arter kræver en højere dosering af glyphosat på mellem 1.080 og 1.440 g pr. ha. Største dosis mod planter, som har overlevet i forudgående afgrøde.

Effekten er dog ofte mere afhængig af god vækst og sprøjteteknik, end den valgte dosis. Højere dosis hjælper ikke, hvis væksten ikke er i gang.

Regler

Husk, at de fleste glyphosatmidler kun må bruges én gang pr. sæson. Dvs. er et middel brugt i efteråret, kan det ikke bruges igen i foråret, på den pågældende mark, og at næsten alle godkendte typer har afstandskrav til §-3 arealer og til veje og offentlige arealer.

PRÆCISION

Gradueret udsæd

Af planterådgiver Jens Peder Pedersen

Målet med graduering, er at få et større afkast pr. input, større gevinst ved samme input. Derfor er det rigtige udgangspunkt altid vigtigt, når der gradueres.

Den rette udsædsmængde tilpasses, såbedet, sådato, art og tusindkornsvægt (TKV) skal være i orden, inden man graduerer.

Teknikken skal virke, terminal og såmaskine skal kunne "tale sammen".

Min holdning er, at man i vårsæd først koncentrerer sig om, hvor der skal skrues op - ofte skal der skrues mere op, end man tror. Simpelt kan det anskues sådan, at optimalt plantetal ligger inden for en ret stor ramme og udfordringen ligger udenfor den ramme.

Der skrues nok op til at komme indenfor rammen - der er lille konsekvens ved at komme godt indenfor rammen. Blandes udsæd og gødning, skal man være ekstra opmærksom, da begge dele nu gradueres. Kan man graduere gødning og udsæd separat, skal det vurderes om begge dele skal gradueres. Fagligt kan det give mening, men det skal også give mening.

Data som ligger til grund for gradueringen af udsæd skal være i orden. Flere data kan anvendes (højdekort, lerindhold, jordtypekort, landmandens viden eller satellitfoto). Det er vigtigt, at udsædskortet stemmer overens med markens forhold.

Tal med din rådgiver, hvis du er i tvivl. En god valideringsmåde er at se på flyfoto fra tidligere år, de lyver ikke og viser klart, hvor afgrøden er for tynd. Satellitkort kan let anvendes som data til graduering af udsæd, billedet skal bare vælges omhyggeligt.

Der er flere programmer med algoritmer til omfordeling, de laver gode kort. Husk at der fremadrettet ikke kan anvendes satellitbilleder til graduering af udsæd, da fremtidige billeder viser resultatet ved graduering. Kortet kan anvendes år efter år, og kaldes populært et zonekort. Da såbed og spireprocent ikke er ens hvert år, korrigeres gradueringen i zonerne ud fra årets forhold.

Hvis det er første gang, du graduerer udsæd, bør du tale med din rådgiver om emnet og få hjælp til de første kort. Det er også en god ide at lave et sprøjtespor med og uden graduering ved siden af hinanden. Følg op her og bliv klogere på metode og effekt på egen jord. Husk at afsætte tid til denne opfølgning, hvor fremspiring og buskning tælles. Det kan gøres sammen med en rådgiver eller en erfagruppe, så flere bliver klogere.

Billede 6 Flyfoto, her fra krak, lyver ikke om hvor der skal skrues op og ned for udsædsmængden. Godt til validering af kort. Husk at tænke over grunden til afgrøden er tyndere, måske kan årsagen løses?

Herunder i **tabel 4** ses der et eksempel på hvor mange % udsæd man skal så ekstra på steder med dårligere spireprocent, hvis tusindkornsvægt er 52, og man vil så 300planter/m2.

Tabel 4 Spiringsprocent og antal kg udsæd pr. ha.

Spireprocent	Antal kg udsæd pr. ha
90	173 (standard)
85	184 (plus 6%)
70	223 (plus 30%)
60	260 (plus 50%)